

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Plzeň 2022

Kateřina Plachá, DiS.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Richard a Paulina Metternichovi a jejich vliv na
kulturní život v Plasích**

Kateřina Plachá, DiS.

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Richard a Paulina Metternichovi a jejich vliv na
kulturní život v Plasích**

Kateřina Plachá, DiS.

Vedoucí práce:

PhDr. Radka Křížková Červená

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Radce Křížkové Červené, za její odborné vedení, inspirující podněty, čas a vstřícnost v procesu vytváření této práce. Ráda bych také poděkovala Mgr. Stanislavě Beránkové, která mě inspirovala svoji výstavou k námětu práce, za její pomoc při práci s prameny a konzultace, které mi pomohly zorientovat se v tomto širokém, zatím ne zcela zpracovaném tématu.

Obsah

Úvod.....	1
Richard a Paulina Metternichovi.....	3
Paulina na obrazech výtvarných umělců.....	9
Richard a Paulina v Plasích.....	11
Divadelní hry.....	12
Rodina Strettiů.....	14
Zpěvácký spolek Štřela.....	18
Současné divadlo v Plaském klášteře.....	21
Závěr.....	22
Resumé.....	24
Resume.....	25
Seznam použité literatury.....	26
Přílohy.....	28

Úvod

Richard a Paulina jsou významným šlechtickým párem 19. století. Richard navázal na diplomatickou kariéru svého otce a zapsal se jako úspěšný diplomat, jehož úkolem bylo udržovat dobré vztahy mezi Rakouskem a Francií jako císařský vyslanec u dvora Napoleona III. Paulina svoji okouzlující osobností podporovala jeho diplomatické postavení a sama se aktivně věnovala podpoře umění a humanitární činnosti.

Tato práce zpočátku popisuje životy Metternichovského páru, jejich rodiny, vzdělání a dobovou situaci na počátku 19. století. Nelze opomenout postavu Klementa Metternicha a nepopsat jeho zřetelný vliv na tento pár a hlavně celou evropskou situaci. Práce je však věnována především Richardovi a Paulině, proto osobnosti kancléře Metternicha věnuji pozornost jen na začátku práce a dále jeho vliv popisují skrze jeho další generaci.

Další část věnuji postavě Pauliny, její popis jsem zvolila skrze její portréty významných umělců té doby, kteří ji jako dámu vysoké společnosti zobrazovali ve svých dílech. Hlavní cíl práce je popsat kulturní život Plas v době, kdy je Metternichovský pár obývá a jeho další vývoj. Avšak snažím se také pochopit a popsat jejich vztah k umění ovlivněný společností, ve které se nacházeli a samozřejmě dobovou situací, která jim umožnila tvorbu rozvíjet. Proto jsem se snažila osobnost Pauliny popsat skrze plátna umělců, kteří ji na francouzském dvoře malovali. Po úvodu popisujícím životy Richarda a Pauliny přecházím v práci k jeho hlavnímu tématu a věnuji se plaskému kulturnímu životu. Představím konventní divadlo a jeho využití během návštěvy rodiny Metternichů v jarních a podzimních měsících. Z dochovaných programů, které jsou uloženy ve studijním depozitáři plaského kláštera jsem vytvořila tabulku (viz příloha), která vytváří přehled odehraných divadelních her. Jsou to zatím nezpracované materiály, které mi byly poskytnuté k badatelské činnosti.

Významnou součástí plaského kulturního života byla také rodina Strettiů, které se věnuji v další části. Lékařská rodina, jež obývala budovu konventu a spoluúčastnila se na mnohých představení, měla k Richardovi a Paulině velmi blízko, vzájemně se inspirovali a ovlivňovali. Jelikož Strettiové byli velmi výtvarně nadaní a jejich nadání v Plasích rozvíjeli, dochovalo se mnoho z jejich tvorby. V budově konventu, v místech jejich bývalého bytu byla vytvořena Galerie Stretti, jež tuto rodinu a její odkaz připomíná.

Poslední část práce je věnovaná zpěváckému spolku Střela, který v Plasích působil ve stejné době, kdy Richard s Paulinou obývali bývalý klášterní areál. Byl to zajisté největší spolek zabývající se uměleckou činností (převážně koncerty), který v Plasích tou dobou působil a který se též účastnil konventních představení s Metternichovskou rodinou. Jejich vzájemné ovlivnění

je zde zřetelné. Společně tak rozšiřují a upevňují kulturní život, který se stává srdcem každého místa.

V úplném závěru se krátce věnuji současnému divadlu v klášterním areálu. Které zpestřuje program letní sezony a objevuje se zde několik spolků, Divadelní soubor Tyl Čistá, Divadelní spolek Osada a divadelní spolek Lípa. Každý ze spolků za posledních dvacet let několikrát oživil historické budovy areálu svými představeními v rámci letních divadelních nocí v klášteře.

Richard a Paulina Metternichovi

Richard Metternich, byl synem Klementa Metternicha a jeho druhé manželky Marie Antoine, rozené Leykamové, která zemřela krátce po Richardově narození. Narodil se ve Vídni 7. ledna 1829 a byl pokřtěn ve dvorním kostele sv. Michala Karlem Josefem Lugitschem. Celé jeho jméno zní Richard Klemens Joseph Lothar Hermann. Jako syn významného a slavného diplomata měl již od začátku složitou cestu vybudovat si své vlastní jméno a pozici. Ačkoliv byl též velmi uznávaným diplomatem, byl obklopen osobnostmi, nejprve jeho otce a poté jeho manželky Pauliny, kteří ho jejich pozorností převyšovali, a tudíž o jeho životě nemáme příliš podrobné informace.¹

V této době stále ještě není narození dítěte a samotný porod samozřejmostí, jak ho chápeme dnes a Klement Metternich se musel před narozením Richarda vypořádat se smrtí tří synů. František Karel zemřel v jednom roce, Klement Eduard v pěti dnech a poslední Viktor ve dvaceti šesti letech. Narození Richarda tak bylo pro Klementa novou nadějí. Avšak nedlouho po jeho narození na následky porodu zemřela druhá Klementova manželka Marie Antoine.

Richardovy výchovy se ujala Klementova dcera z prvního manželství Leontina Metternichová, kterou často doprovázela její mladší sestra Hermína. V Richardových dvou letech se pak jeho otec znovu oženil a výchovu převzala jeho nyní nevlastní matka Malanie, rozená Zichy-Ferraris².

Richardovi se dostalo vynikajícího vzdělání, které v rodině Metternichů hrálo významnou roli. Měl skvělé učitele a důležitou postavou ve vzdělání měl také jeho otec, který dbal na výchovu svých dětí a udržoval s nimi i na svých cestách kontakt.

Richard vyrůstal obklopen svými sourozenci, kteří se narodili Melanii a Klementovi nedlouho po jejich sňatku. V roce 1832 se narodila Melanie, 1834 Pavel a 1837 Lothar.

Rodina žila v císařské Vídni a pohybovala se v aristokratické společnosti, liberální výchova podporovala Richarda ve své vlastní kreativitě a seberealizaci. V polovině 40. let například se

¹ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 154.

² Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 156.

svými přáteli Adalbertem Stifterem a Friedrichem Simonym zakládají literární kroužek a vydávají vlastní časopis s názvem Monatshefte literarisch-belletristischen Privatvergnügens.³ Přirozenou cestou mladého šlechtice je navázat své studium vysokou školou, jak tomu bylo i u Richarda. „V matrice imatrikulovaných vídeňské univerzity ve školním roce 1844/1845 nalezneme následující zápis: „Fürst Metternich von Winneburg, Hz. in Portella, Richard; Vaterland und Geburtsort: Wien; Dermalige Studienverwaltung: Phil. I. Anni; Name und Stand des Vaters: k. k. Haus-, Hof- und Staatskanzler, Staats- und Konferenzminister“ a poznámku o úhradě imatrikulačního poplatku ve výši 4 zl. 30 kr.“⁴ Richard zde studoval převážně filozofii a v navazujícím studiu máme doklady o studiu religionistiky, elementární matematiky, latinské filologie a po ukončení studia filozofie se ještě začal věnovat studiu práv.

Nyní se nacházíme v období revolučních let 1848-1849, kdy je Richardův otec donucen rezignovat a odejít do emigrace. Čímž ovlivnil i Richardovo postavení. Začátek jeho diplomatické kariéry, ke které svým studiem směřoval je tedy pozdržen a začíná až roku 1850 v Paříži. Vzestup jeho kariéry je od této chvíle velmi rychlý a postupuje velmi podobnými kroky jako jeho otec. Vrcholem je jeho jmenování císařským vyslancem dvora Napoleona III. v Paříži roku 1860, kde se mu daří jeho pozici výborně zastávat. Po pádu francouzského císařství je ale Richard, stejně jako jeho otec donucen rezignovat a je pověřovaný jen jednorázovými diplomatickými úkoly. V roce 1874 je Richard penzionován a je mu vyplácena částka 4830 zlatých.⁵

Bohužel Richard nezanechal mnoho písemností a jeho postava má jistě ještě velký prostor pro budoucí badatele. Shrnu-li ale jeho dvacetiletou politickou kariéru jeho záměrem bylo udržení vynikajících vztahů mezi Rakouskem a Francií Napoleona III., což se mu podařilo.

Nyní se ale zaměřím na postavu, jež stála po Richardovo boku a od jeho dvaceti sedmi let byla jeho manželkou. Roku 1856 se Richard oženil s Paulinou Clementinou Mariou Walburgou, hraběnkou Sándorovou de Slavnitza. S Paulinou se Richard znal již od svého dětství, jelikož byla dcerou jeho nevlastní sestry, byl jejím strýcem. Avšak jejich vzájemné souznění převýšilo i prvotní nejistotu ohledně vstupu do manželství, v této nestandardní rodinné situaci. Jejich

³ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 156.

⁴ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 157.

⁵ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 158.

svědky byli kníže Paul Esterházy, hrabě Karel Buol-Schauenstein, kníže Karel Liechtenstein a hrabě Albrecht Festetics.⁶

Paulina se narodila 26. února 1836. Její matka byla Leontýna Adéla z Metternich-Winneburgu a její otec hrabě Mořic Sándor de Slavnicza, jezdec, závodník, chovatel a milovník koní. Ve svém oboru byl špičkou, což mu zajistilo vysoké postavení ve vídeňské společnosti a respektován byl i po celé Evropě. Pro Paulinu byl otcem přísným, avšak velmi inspirativním. Matka vyvažovala temperament svého manžela vytrvalou a přívětivou povahou.⁷

Velký vliv na formování Paulininy osobnosti měl také její dědeček, kancléř Klement Metternich, s kterým měla velmi důvěrný vztah. Byla zvána na různá setkání v jeho vídeňském paláci a mohla se setkávat s dalšími inspirativními umělci, vědci atd. kteří ji inspirovali v její pozdější činnosti. Měla přístup i k císařskému dvoru, kde se seznámila s ještě malým Františkem Josefem I. Budoucím císařem.

Seznámení s Richardem bylo velmi přirozené, jelikož se vídali v domě Klementa Metternicha. S přijetím manželského svazku v rodině nebyly téměř žádné problémy, avšak bylo nezbytné požádat o oficiální schválení církevní úřady, které jim musely vydat tzv. papežský dispens, kterým tento sňatek schválily. Klement Metternich se na tuto svatbu obzvláště těšil a Paulinu vřele přijal také jako svoji snachu, i když jí prý řekl, že pro ni stále zůstane jejím dědečkem, v tomto vztahu jsou si nejbližší.⁸

„V roce 1856 přijel můj strýc Richard na dovolenou do Vídně z Paříže, kde byl sekretářem vyslance. Ve Vídni chtěl zůstat dva měsíce (leden a únor). Hra na klavír a osobní sympatie sblížily strýce a neteř. Dne 7. února požádal o mou ruku. Dědeček byl rozhodnutím svého syna nadšen, rovněž jako moji rodiče. Pouze má matka byla nespokojená z toho, že bych si měla vzít jejího nevlastního bratra. Brzy se ale přizpůsobila. Vzpomínám si na dojaté přijetí, kterého se mi dostalo, když jsem se objevila jako nevěsta v Rennwegu. Milý dědeček mě srdečně objal a řekl: „Zůstanu pro tebe dědečkem. Nemusíš mne nazývat tchánem, neboť jsem ti blíže jako dědeček. Pauline Metternich, *Erinnerungen. Zeugen der Zeit*. Wien 1988.“⁹

Paulina a Richard se jako pár skvěle doplňovali a inspirovali, osobnost Pauliny často pomohla Richardovi v náročných diplomatických situacích a Richard díky jeho postavení Paulinu zavedl na místa, kde se mohly rozvíjet její tvůrčí schopnosti a také divadelní talent. Například během

⁶ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 158.

⁷ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 159.

⁸ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 161.

⁹ Metternichové v Plasích. Studijní depozitář Plasy.

jejich pobytu u drážďanského dvora se Paulina nechala inspirovat kulturními akcemi, které podporoval sám saský král Jan. Podporoval kulturní instituce a zařazoval kulturní akce i do dvorských zábav. Snažil se tím udržovat tradici a připomínat si významné období drážďanské historie z doby Augusta Silného. Součástí plesů tak byly divadelní scénky, kterých se účastnili sami přítomní lidé. Paulina a Richard byli velkými podporovateli kulturních tradic a podobné akce potom vytvářeli i v konventním divadle v Plasích.¹⁰

Paulina byla osobností, která přitahovala pozornost nejen lidí vysoké společnosti. Vynikala vytríbenou elegancí, humorem, přirozeností, bezprostředností a lidskostí. Paulina byla u zrodu mnoha dobročinných akcí, které byly společně s kulturními hlavním předmětem jejího zájmu. Nejvíce se jim ale mohla věnovat až po ukončení Richardovo politické kariéry. Během působení Richarda, jako císařského vyslance na pařížském dvoře Napoleona III. se Paulina seznámila s císařovnou Eugenií a již od prvního setkání si začaly velmi dobře rozumět. Ve svých memoárech Paulina píše o jejich prvním setkání: „I felt that I was talking to someone I had known for years. It was quite impossible to be simpler, more natural or more totally devoid of affectation. Practically everyone succumbed to the extraordinary charm of the Empress, and I most certainly was not exception to the rule, for I was absolutely fascinated by her grace, kindness and her wonderful beauty.“¹¹

Mezi Paulinou a Eugenií se vytvořilo přátelství, které Paulinu inspirovalo v jejích dalších činnostech. V Paříži se také seznámila s významnými umělci jako Alexander Dumas, Charles Gounod, Ferencem Lisztem, nebo Richardem Wagnerem.

Richard a Paulina měli tři dcery, Sofie nar. 1857, Antoinette (též Antoinette Pascalina) nar. 1862, ale ve svých 28 letech umírá. Její smrt byla pochopitelně velkou ránou a zásahem do celé rodiny a jejího dalšího fungování. Poslední dcera byla Klementina nar. 1870. Kromě Klementiny se obě dcery provdaly, Sofie za knížete Albrechta zu Oettingen-Spielberg a Antoinette za hraběte Jiřího Valdštejna-Vartenberka.¹²

Umělecké a společenské aktivity tohoto kreativního manželského páru se rozvinuly po skončení diplomatické kariéry Richarda, který byl poté velice aktivní v mnoha odvětvích, podporoval vědu a techniku, výtvarné umění, hudbu a další.

„Stal se korespondenčním členem Rakouského uměleckoprůmyslového muzea, členem kuratoria rakouského muzea uměleckých řemesel (Österreichisches Kunstgewerbemuseum),

¹⁰ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 161.

¹¹ Metternich, *My years in Paris*, s. 11.

¹² Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 162.

zakládacím členem Společnosti výtvarných umění (Genossenschaft der bildenden Künstler) a v roce 1885 dlouholetým prezidentem prestižního spolku přátel 163 hudby (Gesellschaft der Musikfreunde).¹³

Věnoval se též podpoře studentů na rakouských vysokých školách. Dále se snažil zachovat a zdokumentovat odkaz kancléře Metternicha a ve zvláštní edici vydal jeho korespondenci a další dokumenty. Také Paulina se mohla věnovat jejím dobročinným a humanitárním akcím, které vždy propojovala s kulturou a uměním. Díky její nápaditosti a kontaktům mohla tvořit opravdu zajímavé události, výstavy, divadelní představení a další. Například výstavu živých obrazů věnovaných rakouským dějinám, nebo výstava věnovaná zlatnickému umění.¹⁴

Ve Vídni založila v roce 1886 tradici Květinového torza (inspirovala se květinovým torzem v Holandsku, který vynikal bohatou květinovou výzdobou) byla to vlastně charitativní akce, kde přes tři sta dam prodávalo různé výrobky, odznaky, pohlednice, upomínkové předměty, modely stavem. Výtěžek z přehlídky byl potom věnovaný vídeňské nemocnici. Tato událost se opakovala v roce 1925 jako automobilová květinová přehlídka. Dále byla Paulina organizátorkou výstavy hudební a divadelní, která proběhla také ve Vídni.¹⁵

Na této přehlídce, dnes bychom pravděpodobně řekli divadelním festivalu, se představilo mnoho divadelních souborů včetně Národního divadla, které zde uvedlo Prodanou nevěstu.¹⁶

V Plasích vytvořila Paulina slavnost vánočního stromku, která se poprvé konala v roce 1875 a stala se v Plasích tradiční předvánoční událostí. Vánoční stromek stál na stole ve velkém sále zámku, bylo sem přizváno kolem sto dětí, pro které byla připravena tombola a na stole kolem stromku byly připraveny dárky pro služebnictvo, různé hračky, šaty a cukroví.¹⁷

Bohužel ale během jejich aktivního kulturního života náhle umírá Richard Metternich, 1. března 1895, pravděpodobně na následky mozkové mrtvice. Jeho pohřeb se konal v rodinné hrobce v Plasích, kterou nechal přestavět kancléř Metternich.¹⁸

Hrobku, původní kostel svatého Václava, nechal kancléř Metternich přestavět na rodinnou hrobku českým architektem Josefem Kranerem. Hrobka je v klasicistním stylu, její přestavba započala roku 1827 a byla dokončena 1828, její vysvěcení bylo významnou církevní událostí a

¹³ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 162.

¹⁴ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 163.

¹⁵ Metternichové v Plasích. Studijní depozitář Plasy, s. 6.

¹⁶ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 163.

¹⁷ Metternichové v Plasích. Studijní depozitář Plasy, s. 6.

¹⁸ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 163.

konalo se 10. a 11. srpna. Papež Lev XII. Daroval kancléři Metternichovi ostatky sv. Valentýny, které byly rok předtím nalezeny v římských katakombách. Slavnostní vysvěcení hrobky bylo poté spojeno právě s uložením těchto ostatků. Ostatky sv. Valentýny jsou dnes uloženy ve studijním depozitáři plaského kláštera.¹⁹

Úmrtí Richarda bylo pro Paulinu samozřejmě velkou ztrátou, její život byl Richardem a Richardovo postavením přímo určovaný. Po jeho smrti bohužel ani nezdědila žádný majetek. A protože Richard neměl žádného mužského dědice, jeho majetek zdědil jeho nevlastní bratr Paul Metternich a její dcery obdržely každá 60 000 zlatých.²⁰

Paul Metternich byl nejprve v rakousko-uherské armádě, kde získal funkci generálmajora a čestnou funkci křídelního pobočníka císaře Františka Josefa I.²¹

Paulině zůstal jen majetek, který si do sňatku přinesla, dědictví po jejím otci. I s touto situací se ale Paulina dokázala vypořádat. Nechala postavit nový palác ve Vídni a léto trávila v Trenčianských Teplicích, a nebo na svém panství Bajna v Uhersku. Stále se věnovala humanitárním a kulturním aktivitám. Byla také členkou společnosti pro výzkum rakoviny. A v posledních letech se rozhodla, na nátlak okolí, sepsat své vzpomínky do knihy Pauline Metternich memoáry.²²

Velkou změnou, kterou Paulina po smrti Richarda udělala, byla také změna jména na Metternich-Sándor. Svou volbu si na uherském a rakouském ministerstvu obhájila tím, že její otec zemřel bez mužského potomka. Chtěla by mu tímto projevit úctu a zachovat jméno Sándor. Jméno Metternich je živé dodnes, i když ne přímou linií. Výše zmíněný dědic Richardova dědictví Paul se oženil s Melanií, roz. Zichy-Ferrais se kterou vychovali dvě dcery a syna Klementa. Klementovou manželkou byla Isabela de Silva y Carvajal, sestřenice španělského krále Alfonse XIII. Jejich syn Paul Alfons byl pak posledním držitelem jména v přímé linii. Jeho manželka Tattiana Vassilčiková, pocházející z významného ruského šlechtického rodu koncem svého života adoptovala vnuka své sestry Dona Alvara de Salinas, který tímto získal jméno Metternich Winneburg a udržuje tak toto významné jméno.²³

¹⁹ Hoffmanová, Hrobka Metternichů v Plasích s. 189-206.

²⁰ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 165.

²¹ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 166.

²² Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 165.

²³ Kahuda, *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*, s. 166.

Paulina na obrazech výtvarných umělců

Tuto část bych ráda věnovala výtvarným umělcům této doby, kteří Paulinu zobrazovali ve svých dílech. Chtěla bych touto formou alespoň trochu popsat dobu a její přístup k umění. Tehdejší umělecké vnímání skrze Paulininu postavu a její roli ve společnosti. Pro výtvarné umělce bylo prestižní, když mohli tuto okouzující dámu z vysoké společnosti vyobrazit.

Kněžnu Metternichovou zachytila na svých portrétech řada známých umělců např. portrétista Franz Xaver Winterhalter (1805-1873), krajinář Eugène Boudin (1824-1898) či Edgar Degas. Fotografie obrazů jsou přiložené v příloze.

Edgar Degas, francouzský malíř považovaný za impresionistu, sám se tomuto označení ale vyhýbá. Byl fascinovaný zobrazovat postavy v pohybu. Svůj obraz Pauliny vytvořil jako kopii z fotografie kolem roku 1865, na původní fotografii stojí Paulina po boku svého manžela Richarda (Národní galerie Praha, inv. č. NG 3337). Fotografii pořídil Eugène Disdéri (1819-1889), který později nechal z této fotografie vytvořit velmi jednoduchým způsobem pohlednici, kterou si nechal patentovat. Díky tomuto nápadu později dokonce velmi zbohatl.

Ve svém portrétu Degas knížete Richarda Metternicha zcela odstranil a do pozadí vytvořil květinovou tapetu, která lehce překrývá Paulinin pravý rukáv. Květinový motiv, který byl nakreslen grafitovou tužkou, poté pokryl barevným odstínem, což naznačuje, že Degas mohl vzor nanést přímo na plátno. Dalším rozdílem oproti fotografii je barevnost obrazu. Dominují zde dvě barvy – odstíny hořčičné nebo neapolské žluté se zeleným zbarvením, které na tapetě získávají starožitný zlatý odstín a na šatech a vlasech vytváří různé odstíny šedočerné.

Degas zachoval vojenský styl princeznina živůtku. Oproti fotografii pomáhá ploché pozadí obrazu promítnout postavu do předního prostoru, čehož docílil silnější barvou na obličej, vlasech a oblečení. Samotná malba obličeje je pak ve srovnání s fotografií obzvláště výrazná. Navzdory své malé velikosti má pohlednice ostrost, jasnost a soustředí se na silné stíny.²⁴

Degas zjemnil Paulininu rysy, zejména její oči. Ústa sice zvýrazňuje stín, ale Degas je maloval pouze jednou tenkou linií černé barvy, která je místy stěží viditelná. Nos je zmenšený a zobrazený vlastně jen pomocí dvou mírně asymetrických teček. Dále Degas vytváří především pozoruhodný efekt rozmazaného pohybu, jako by byla princezna zachycena právě při otočení hlavy, přičemž tento efekt na fotografii chybí.

²⁴ National gallery, Princess Pauline de Metternich.

Toto je jeden z prvních portrétů založený na fotografii. Degas se pokouší zamaskovat jeho fotografický původ. O fotografii se velmi zajímal, i řada jeho obrazů odhaluje jeho pečlivé studium tohoto ve své době nového média.²⁵

Francouzský malíř Eugène Boudin (1824-1898) představitel impresionismu a krajinář, který maloval přímo v přírodě. K výtvarnému umění se dostal díky umělcům Constant Troyon, Jean-Francois Millet, Thomas Couture a Eugène Isabey, se kterými se setkal v Le Havre, kde tehdy jako vlastník obchodu pro psací potřeby a obrazové rámy začal vystavovat jejich obrazy. Právě tito malíři ho nabádali, aby se sám začal malbě věnovat. Ve svých dvaadvaceti letech obchod zavřel a začal se plně zabývat malířstvím. Získal stipendium na školu v Paříži, která mu otevřela cestu jeho umělecké kariéře. Proslavil se mimo jiné např. díky svým obrazům z pláže, kde zachycuje stylově oblečené rodiny procházející se po pobřeží. Na jednom ze svých obrazů zachytil rovněž kněžnu Metternichovou, ikonu noblesy, která svým vkusem a zájmem o módu udávala tehdejšímu světu elegantní a vytříbený směr.²⁶

Franz Xaver Winterhalter, jeden z nejznámějších portrétistů evropské aristokracie v 19. století, převáděl na plátno eleganci a bohatství významných osobností. Jako dvorní malíř v německém Karlsruhe a později v Paříži, kde se proslavil portrétem Leopolda Filipa I. a stal se jedním z nejžádanějších malířů u šlechtických rodin. Do Británie ho pak pozvala královna Viktorie, a královna Isabela II. Španělská do Španělska. Po nástupu Napoleona III. se Franz Xaver vrátil zpět do Paříže. K dalším objednatelům jeho děl patřil i Belgický královský dvůr, panovnické domy ve Vídni a Petrohradě.

Portrét Paulíny byl vytvořen v roce 1860 v době jejího pobytu v Paříži.

Winterhalter uměl uspokojit své zákazníky, mistrovsky podtrhnout zakřivené módní šaty a zachovat jejich vznešenost a bohatost. Umí výborně přenášet texturu látky na plátno, ať jde o jakoukoliv krajku či záblesk šperků. Jeho nejproslulejší díla jsou císařovna Alžběta zvaná „Sissi“, portrét císařovny Eugénie, královny Viktorie I. a další. Většina jeho děl vzniká přímo na plátně bez vypracování předchozích skic.

Jeho portréty lichořily a každá žena na nich byla krásná. Odbornými kritiky nebyl velmi uznávaný, vytýkali mu nepřirozenost a umělost. Byl však velmi oceňovaný bohatými patrony mocenských rodin, pro které obrazy vytvářel a ta ho hodnotila jako vynikajícího malíře.²⁷

²⁵ National gallery, Princess Pauline de Metternich.

²⁶ Wikipedia, Eugène Boudin.

²⁷ Wikipedia, Franz Xaver Winterhalter.

A jako poslední portrét Pauliny, jsem vybrala tisk, který vytvořil August Schubert v roce 1879 ve spolupráci s uměleckou a tiskařskou společností C. Angerer & Göschl. Společnost byla založena v roce 1870 Carlem Angererem (1838–1916). Intenzivně se zabýval chemigrafickým leptáním zinku a vyvinul vídeňskou leptací metodu, která byla na svou dobu revoluční. V průběhu let společnost uvedla do praxe téměř všechny techniky fotografického tisku a vyvíjí nové procesy a prezentuje se na mnoha domácích i zahraničních výstavách.²⁸

Sledovaný soubor obrazů poskytuje zajímavou sondu do prostředí konce devatenáctého století, kdy je výtvarné umění rozdělené do mnoha směrů a slohů. Experimentuje se s novými technikami a možnostmi. Tato kapitola ukazuje jen malou ukázkou, jakými různými způsoby zobrazili malíři osobnost Pauliny Metternichové a co v této době poutalo umělce pozornost.

Richard a Paulina v Plasích

„Šlechtický pár Metternichů byl nositelem specifického životního stylu, s nímž byla neodmyslitelně spjatá kultura. Společenskou úroveň urozenců určoval vkus a cit, které uplatňovali na poli výtvarného a hudebního umění, divadelních produkcí, výstavních snah apod. Metternichové se snažili předávat kultivovaný způsob života prostřednictvím náročných produkcí dále, ať už svému publiku, zaměstnancům, či potomkům. Kulturní a duchovní atmosféru v Plasích neutvářel pouze manželský šlechtický pár, ale formovalo ji i místo, které si pro své akce vybral. Richard s Paulínou navázali na kulturní prostředí, které v klášteře vytvořili příslušníci cisterciáckého řádu a doplnili ho o své zkušenosti z Drážďan, Paříže a Vídně. Plasy se alespoň na krátký čas staly opět společenským centrem regionu.“²⁹

V roce 1870 nechali přestavět bývalou klášterní knihovnu na divadelní sál, který byl dokončen roku 1873. Od tohoto roku jsou dochované divadelní programy, které jsou uloženy v depozitáři plaského kláštera. Nejstarší dochovaný program je z listopadu roku 1873. Přesný den v programu není uveden, ačkoliv je v ručně psaném programu mezera na jeho pozdější doplnění. Program představuje hru s názvem *L'inviteur de la poudre*, krátká komedie o jednom jednání. (viz příloha č. 5)

Z dochovaných programů víme, že se celá rodina Metternichů představení aktivně zúčastňovala. Součástí výchovy šlechticů bylo i vzdělání umělecké, i proto k němu měli již od dětství vytvořený vztah, výhodou Pauliny a Richarda navíc bylo, že byli sami velmi nadaní,

²⁸ Wikipedia, C. Angerer & Göschl.

²⁹ Metternichové v Plasích. Studijní depozitář Plasy, s. 6.

hráli na klavír, komponovali klavírní skladby... A přirozeně v tomto duchu vychovávali celou rodinu, pro kterou byla umělecká a kreativní činnost důležitou součástí života.

V této konkrétní hře Richard Metternich ztvárnil roli Le Prince de Tiombino, princezna Sofie roli La duchesse de Norino a princezna Pascalina roli Floretty, fiancée de Formoso. V další roli Formoso, perruquier se představil Bussierre.

V plaském depozitáři je dochováno kolem 30 programů, z nichž můžeme vyčíst, že se v divadle hrálo převážně v průběhu listopadu a prosince. Vždy se odehrávaly v plaském konventním divadle a spoluúčastnili se na nich někteří přátelé jiných šlechtických rodů, lékařská rodina Stretti, která žila na plaském sídle společně s Metternichy a členové plaského zpěváckého spolku Střela.

Divadelní hry

V příloze přikládám tabulku, která zobrazuje přehled divadelních programů, jež jsou dochované ve studijním depozitáři plaského kláštera. Jsou to vzácné, zatím nezpracované prameny, které podtrhují divadelní činnost Pauliny a Richarda a dokazují jejich precizní ztvárnění. Tabulka je rozdělena na název hry, datum konání a v posledním sloupci jsou vypsána jména šlechty, která se jich aktivně, tzn. v konkrétní divadelní roli, účastnili.

Kromě opakujících se jmen Pauliny Metternichové, Richarda Metternicha, Princezny Pascaliny, Clementiny a Sofie zde můžeme najít i další jména hostující šlechty: Comtesse Pauline von Beaufort Spontin, Erbprinz zu Oettingen Spielger, Graf Friz James, Grafín Georg Waldstein, Prinz Sagan, Furstin Oettingen, Karl von Bukowitz a Fraulein Richelle.

Pokusím se nyní podrobněji popsat několik her a přiblížit tak jejich zpracování.

Jedním z dochovaných programů je ručně psaný program uvádějící hru *Byl v Paříži* a *Ein Weiser Othello*. Hra se datovala 24. dubna roku 1878. (viz příloha č. 6)

V první polovině představení se odehrává fraška o jednom dějství, kterou sepsal František J. Janke: *Byl v Paříži*. V jednotlivých postavách se objevila slečna Anežka Rejčová v roli Vilémíny Bohatinské – bohaté slečny. Pan Richard Pěkný v roli pana Mrzouta, starého kapitalisty. Slečna B. Anzenbacherová a Josef Lašek v rolích komorné Lidunky a sloužícího Václava u slečny Bohatinské. Celý děj se odehrává v Praze.

Druhá polovina představení je popsána v němčině a představuje hru *Ein Weiser Othello* (*Moudrý Othello*). Opět se jedná o frašku o jednom jednání. Obsazený je zde pan H. Lorenz

v postavě rentiéra. Slečna J. Lorenz v roli jeho ženy Clovinde. Pan F. Nascera v roli kupce. A slečna M. Melchar v roli kuchařky Mety. Tento děj se odehrává ve velkém městě.

Jelikož Paulina byla zvyklá na vynikající představení z Vídně. Snažila se kvalitní představení vytvářet i v Plasích. Do celých příprav zapojila vždy vynikající tvůrce různých řemesel, například na malování dekorací byli povoláni divadelní malíři z Vídně nebo na vytvoření choreografie vložených tanců přijel baletní mistr z vídeňské opery.³⁰

První dekorace měly být ze Schwarzenberského paláce ve Vídni, ale později byly vytvořeny nové kulisy od vídeňské firmy Brioschi, Burghart a Kautsky. V depozitáři plaského kláštera je dochovaná fotografie malované opony, pravděpodobně z období po vzniku Československa, usuzujeme tak podle malovaného znaku visícího nad portálem.

„Fotografie zachycuje portál se spuštěnou oponou. Boční strany portálu zdobí kozel a divý muž s kyjem, nosiči knížecího erbu, který snad mohl být umístěn uprostřed nad portálem. Schůdky před pravou částí vedou k dvířkám v portálu a otvorem pod rampou je vidět do prostoru pro nápovědu. Na snímku je dobře viditelné opotřebování nepříliš trvanlivé plátěné výzdoby, jaká byla pro spíše provizorní domácí divadla typická.“³¹ (viz příloha č. 7)

Nejvýraznější malbou je pohled na plaský klášter od jihu, který v samém závěru kulisy a vytváří tak trojrozměrný dojem celé kulisy. Malba byla pravděpodobně udělána podle předlohy fotografie z metternichovského alba komorního knížecího fotografa z Plzně F. Nováka.³²

Další z programů (viz příloha č. 8) byl vytvořený pro Koncert na oslavu vysokých jmenin Její Jasnosti paní Klementiny princezny z Metternich-Winneburgů. Tento koncert se konal dne 23. listopadu 1893. Program dále s úctou zmiňuje člena královské opery české v Praze, pana Hanuše Laška, slavného pěveckého spolku Střela v Plasech a kapelníka slavného sboru ostrostřeleckého v Plzni pana Josefa Plechatýho.

Koncert začíná o půl deváté v konventním divadle, v programu označeném jako Theatre paré. V další části je podrobně popsána náplň večera, která uvádí čtrnáct vystoupení.

Večer zahájí kapela c. k. priv. sboru ostrostřeleckého s prvním číslem - Předehrou a Sicilianou z opery „Cavalleria Rusticana“ od Mascagniho. Na ně naváže pěvecký spolek Střela s písní „Návrat plavců“ od Bazina F. R.

Další tři písně, „Vorrei morire“ od Paola Tosti, „Jak divnou báji musí mít“ od Rubinsteina a „O kdybych věděl“ od Kovařovice přednese pan Hanuš Lašek.

³⁰ Strettiová, *O starých časech a dobrých lidech*, s. 148

³¹ Jiří Bláha, *Malované opony divadel českých zemí II*, s. 176.

³² Jiří Bláha, *Malované opony divadel českých zemí II*, s. 176.

V pořadí čtvrté číslo představí opět kapela sboru ostrostřeleckého s „Motlidbou a sborem Turků“ z opery „Vanda“ od Dopplera. Páté číslo - pěvecký sbor Střela, valčík pro dva hlasy s průvodem piana, „Idylla“ od Pelz F. J. Šesté číslo jsou Dvořákovy „Slovanské tance č. 4.“ přednesené kapelo ostrostřeleckého sboru. Sedmé číslo večera patří opět Hanuši Laškovi, který vystoupí s písněmi „Na shledanou od Rödera“ a „Jak rád tě mám“ od Bohma. Laška prostrídá kapela ostrostřeleckého sboru se skladbou „Andante“ od Haydna. Deváté číslo hraje stále kapela ostrostřeleckého sboru „Intermezzo symphonico“ z opery „Cavalleria Rusticana“ od Mascagniho. Desáté číslo - polka pro smíšený sbor „Jen do skoku“ od Štrebla zpívá spolek Střela. Jedenácté číslo – Fantazie ze Smetanovy opery „Hubička“ kapela ostrostřeleckého sboru. Dvanácté číslo přednese opět Hanuš Lašek – „Když ve tvé oči já se dívám“ od Stollberga a „Tě věčně budu milovat“ od Madera. Předposlední třinácté číslo přednese kapela ostrostřeleckého sboru – Potpourri z baletu „Královna loutek“ od Bayera. A celý večer zakončí poslední čtrnácté číslo – „Pochod arcivévodky Františka Ferdinanda Este“ od Fahrbaacha.

Rodina Strettiů

Zastavím se nyní u rodiny Stretti, která je také důležitou součástí umělecké a kulturní činnosti v Plasích. Strettiové se do Plas dostali díky Karlu Strettimu, který zde získal práci jako soukromí lékař rodiny Metternichů. Karel sem přišel se svoji manželkou Marií a malými dětmi. Jejich rodina se v Plasích ale ještě rozrostla, celkem tedy měli pět dětí: Bohuslava, Richarda, Vítězslava-Viktora, Olgu a Jaromíra.

Kořeny této rodiny sahají do severoitalského městečka Forno, z této oblasti přichází na konci 18. století Ambrogio Giuseppe Stretti jakožto zlatnický učeň do Prahy do učení ke svému strýci. Ve svém řemesle se stal velmi úspěšným, vzal si za manželku Annu Zamponi-Crachi, též italského původu a založili českou větev jejich rodu. Tato rodina byla velmi umělecky nadaná, což se projevilo i na její další generaci. Karel Stretti, ačkoliv se stal lékařem měl velké hudební nadání a v Plasích začal vykonávat funkci sbormistra zdejšího pěveckého spolku Střela.³³

Spolu s rodinou Pauliny a Richarda sdíleli areál bývalého Cisterciáckého kláštera. Byt Strettiů byl v konventu. Byt se nacházel v prvním patře směřovaný na jih. Měl krásnou vyhlídku a patřil k nejhezčím v celé budově. Obývali vedle sebe pět pokojů a kuchyň. V pokojích měli, jak

³³ Galerie Stretti, Banner č. 1.

popisuje Marie Strettiová v knize *O starých časech a dobrých lidech*: „ložnici se zábradlím v okně, s druhé strany jídelna s klavírem a velkým fikusem na stupínku u okna, salon velký pokoj, mnohem vyšší než ostatní, klenutý, měl asi své zvláštní určení za časů klášterních a býval zeleně malován zlatem. Pak dva hostinské pokoje. Všechny místnosti mají vchod do široké klášterní chodby, ze které se také topilo.³⁴

Konventní budova byla v té době využívána různými způsoby, byla zde škola, lékárna, kanceláře velkostatku, žili zde Metternichovští zaměstnanci, mimo Karla Strettiho s rodinou také, učitelé, rodina krejčího, určitou dobu také farář a služební personál. Celá komunita zde vedla bohatý společenský život.³⁵

Rodina Strettiů s Richardem a Paulinou vzájemně dobře rozuměla a vzpomínala na ně vždy s upřímnou láskou. Bylo to především umění, co sblížilo obě rodiny. Metternichové přijížděli do Plas dvakrát ročně, na hony na podzim a odjížděli koncem ledna zpět do Vídně a na jaře na tetřívky, to se zde ale většinou nezdrželi příliš dlouho.³⁶

„Příjezdem knížat celé Plasy ožily, v zámku nastal čilý ruch. Sjížděli se vznešení hosté, pamatuji jména, jež jsem od rodičů slýchala, jako markýz de Bussieres, princ de Sagan, hrabě Zichy, hrabě Pourtalés, Fritz-James, Rotschild, dvorní rada Klinkovström a j. Konaly se velké hony, pořádala se divadelní představení.“³⁷

Některé hry byly převzaté a některé autorské, jejichž autory byli manželé Metternichovi. Měli rozdělené funkce, režii a textu se věnovala Paulina, Richard komponoval hudbu, do kterých často vkládal své kousky i Karel Stretti, který měl zároveň na starost vedení hudebního sboru a hudební doprovod na klavír. Účinkovali často sama Paulina a Richard, jejich dcery, Karel Stretti se svými dětmi, rodiny úředníků s dětmi, rodina lesmistra Nebeských a další hosté.

Strettiové byli v Plasích mnoho let a po odstěhování zpět do Prahy se sem rádi vraceli do jejich letního bytu. Strettiové byli umělecky nadaná rodina, nejen hudebně, jak můžeme vidět u Karla Strettiho, ale také výtvarně. A jelikož měli možnost vyrůstat v tomto překrásném prostředí, často se jim staly Plasy zdrojem jejich inspirace a předlohy v jejich výtvarné tvorbě. Po 2. světové válce se zde odehrálo i několik strettiovských výstav.³⁸

Například Výstava obrazů, kreseb a grafiky – Viktor Stretti, J. Stretti-Zamponi, Mario Stretti. Tato výstava se konala v plaském zámeckém sále 19. 8. 1956.

³⁴ Strettiová, *O starých časech a dobrých lidech*, s. 156.

³⁵ Galerie Stretti, Banner č. 1.

³⁶ Strettiová, *O starých časech a dobrých lidech*, s. 146.

³⁷ Strettiová, *O starých časech a dobrých lidech*, s. 147.

³⁸ Galerie Stretti, Banner č. 1.

V úvodu programu se dočteme, že se konala v barokním sále z roku 1698 na prelatuře, bývalé opatské rezidenci. V tomto slavnostním sále účinkoval například také tehdy mladý Bedřich Smetana, 16. května 1842. Roku 1873, 6. ledna zde vystoupilo začínající České kvarteto Smetanovo se skladbou „Z mého života“. Koncert se uskutečnil díky Paulině Metternichové, která pomáhala mladým umělcům dostat se do světa.

„Dnes jsme tu svědky významné umělecké a kulturní události: Uvidíme tu uměleckou žeň tří malířů rodu Stretti, kteří spolu tvoří kulturní dějiny Plas.

V dějinách Plaska je všechno, čím žil národ ve všech obdobích svého vývoje. Nesčetná pokolení tu trpěla i zpívala, milovala i nenáviděla, toužila a snila, pracovala a tvořila, bojovala. V nás i kolem nás zůstaly stopy minulosti. V Plasích, v rámci krásné přírody tu chodíme mezi vzácnými uměleckými památkami, které z velké části pustnou. Obdivujeme díla známých i neznámých mistrů i dovedné ruce dělníků. Mluví tu k nám osm století kulturní práce.“

Na ukázkou uvedu alespoň některá díla, která se na výstavě objevila. Z tvorby Viktora Strettiho mohli lidé zhlédnout např.:

Motiv Plas, olejomalbu vytvořenou roku 1952; Plaský konvent, olejomalbu z roku 1949; Plasy od špitálu, olejomalba, 1950; Plasy s plzeňské silnice, olejomalba, 1950; Mláčení v Plasích, kvaš, 1949; Portrét bratra Jar. Stretti-Zamponiho, litografie, 1942; Kaple v Plasích, kresba uhlem 1952 a další.

Z tvorby Jaromíra Strettiho-Zamponi např.:

Plasy – celkový pohled, olejová skica 1935; Na kůru v Plasích, olejová skica, 1935; Malostranské střechy, grafika, 1914; Hradčany z Lumbeho zahrady, grafika 1916; Karlův most, grafika, 1922 a další.

Mario Stretti (syn Jaromíra Strettiho-Zamponi) např.:

Plasy, olejomalba, 1913; Podobizna otce, dřevoryt, 1935; Žena z Turnovska, litografie, 1949; Letní večer – Národní divadlo, litografie, 1951; Bitva u Malešova, litografie, 1955; Trojenský most, litografie, 1935; Dirigující Mozart, uhel, 1956 a další.³⁹

Viktor Stretti (*1878 v Plasích, +1957 v Praze)

Patřil k významným malířům a grafikům 1. poloviny 20. století. Své nadání rozvíjel nejprve na Uměleckoprůmyslové škole v Praze a na Akademii výtvarných umění, v ateliérech Stanislava Suchardy, Felixe Jeneweina, Františka Ženíška a Julia Mařáka. Jak bylo v té době zvykem,

³⁹ Vavřík, Soukup, *Katalog k výstavě: Obrazy, kresby, grafiky, Viktor Stretti, J. Stretti-Zamponi, Mario Stretti.*

rozšiřoval si dále své vzdělání v zahraničí, svými studijními cestami navštívil např. Londýn, Paříž, Itálii a Mnichov.

Viktor Stretti se řadí k představitelům výtvarného akademismu a realismu. Byl řemeslně velmi zdatným umělcem, který ovládal mnoho výtvarných technik. Nejvíce jeho dochovaných děl jsou potom kresby a grafiky. Náměty jeho děl byly: velkoměsta, jako např. Praha nebo Paříž, interiéry divadel a kaváren, venkovské náměty, orientální a exotické motivy. V jeho portrétové tvorbě si vybíral osobnosti jako T. G. Masaryk, A. Rašín, E. Beneš.

Od roku 1934 je Viktor členem výtvarného spolku Mánes, kde se zúčastňoval výstav doma i v zahraničí. Později se stal spoluzakladatelem výtvarného spolku Hollar, s kterým vystavoval své obrazy na mnoha místech po Čechách, v Evropě, v Japonsku, Americe a Austrálii. K jeho největšímu ocenění patří vyznamenání rytířským řádem Čestné legie v Paříži.⁴⁰

Jaromír Stretti-Zamponi (*1882 v Plasích, +1957 v Praze)

Stejně jako jeho bratr patřil k vynikajícím českým výtvarníkům. Nejprve se ale vydal cestou bankovního úředníka, čehož ale po nějaké době zanechal a po vzoru svého bratra se věnoval malířství. Aby nekráčel jen v bratrovo stínu snažil se oddělit jménem, které si nechal předělat a přidal k němu jméno Zamponi, příjmení své italské prababičky.

Důležitou výstavou, ve které na sebe upoutal pozornost, byla pražská výstava Krásná Praha v roce 1906, kde vystavoval svůj soubor grafik. Se svým bratrem se stal spoluzakladatelem spolku Hollar a taktéž jezdil zdokonalovat své výtvarné dovednosti do různých míst Evropy, např. Francii a Anglii, kde mimo výtvarné vzdělání získal samozřejmě i mnoho nových námětů pro jeho tvorbu. Roku 1922 se stal uměleckým expertem ministerstva zahraničních věcí při stavbě Černínského paláce a roku 1936 mu byla svěřena úprava reprezentativních místností Pražského hradu.

Jeho tvorbou byly především grafiky, pro které si volil náměty měst, Prahy, snažil se hledat ty nejkrásnější zákoutí a pohledy.

V roce 1952 mu bylo uděleno čestné občanství města Plasy.⁴¹

Mario Stretti (*1910 v Praze, +1957 v Rize)

Byl jediným synem Jaromíra Strettiho-Zamponi a své první výtvarné vzdělání získal od svého otce. Dále pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze, kde absolvoval roku 1935. Jako další Stretti byl členem spolku Hollar a také členem Umělecké besedy. Stejně jako otec a strýc

⁴⁰ Galerie Stretti, Banner č. 2.

⁴¹ Galerie Stretti, Banner č. 2.

dále rozšiřoval své vzdělání cestami do zahraničí. Po roce 1948 byl politicky perzekuován, odmítl portrétovat vládní představitele a vstoupit do KSČ, což mělo vliv na celý jeho další život. Byl skvělý portrétista a krajinář, kreslíř i grafik. Zabýval se také známkovou tvorbou, za kterou získal i cenu v Římě roku 1960, za olympijskou známkovou sérii. Ilustroval také mnoho knížek, např. Výlety pana Broučka od Svatopluka Čecha, O starých časech a dobrých lidech od Marie Strettiové, Vltavu od Jaroslava Seiferta aj.⁴²

„Umělecká rodinná tradice však pokračuje i nadále a to s přetrvávajícími vazbami k městečku Plasy. Uměleckému oboru se věnuje Olga Pujmannová-Strettiová (*1928), vynikající česká historička umění. Karel Stretti (*1943), syn Maria Strettiho, akademický malíř a profesor oboru restaurování na AVU v Praze, spjatý navíc s Plasy i pracovně, protože se velkou měrou podílel i na restaurování řady maleb v celém areálu kláštera. V mladší generaci rodiny pak zůstal výtvarnému umění věren také Jakub Stretti (*1967), akademický malíř.“

Rodinu Stretti navíc v Plasích připomíná stálá expozice jejich obrazů, která je umístěna v prvním patře konventu, v místnostech, které Strettiové kdysi sami obývali, což přináší celé expozici jedinečnost a autenticitu. Galerie obrazů je přístupná veřejnosti kdykoliv v době návštěvnické sezony a zároveň je využívána ke školním animačním programům. Které dávají těmto místům další život.⁴³

Zpěvácký spolek Střela

Koncem 19. století začínají v Plasích vznikat různé spolky. Například Občansko-řemeslnická beseda, dobrovolný hasičský sbor, místní odbor Národní jednoty pošumavské pro Plasy i okolí a Odbor Červeného kříže. Jako nejsilnější spolek byl ale považovaný zpěvácký spolek Střela, který svou kvalitou, organizací a počtem konaných aktivit byl tehdy v Plasích výrazným společenstvím.

K tomuto spolku v Plasích existuje pečlivě vedený spolkový archiv, kde můžeme najít podrobnou dokumentaci začátku a průběhu spolku. Založen byl tedy dne 20. dubna 1974. Iničiátoři založení spolku byli Václav Nosek, Matěj Beneš, Václav Hanza, Josef Rambousek, Josef Nosek, František Wohl a Arnošt Šlosar, kteří byli i prvními členy výboru tohoto spolku.

⁴² Galerie Stretti, Banner č. 2.

⁴³ Galerie Stretti, Banner č. 2.

„Funkce pak byly rozděleny následovně: předseda - J. Nosek (mistr v železárně), ředitel – V. Hanza (učitel), jednatel – M. Beneš (obchodník), archivář – V. Nosek (strojvedoucí), pokladník – J. Rambousek (mistr obuvnický), všichni z Plas.“⁴⁴

Dle původních stanov bylo cílem spolku rozvíjet mužský zpěv slovanský, což se ale v průběhu let změnilo a roku 1895 se spolek rozšířil i o dámské hlasy. Náplní činnosti spolku bylo: „cvičení se ve zpěvu, pěvecké zábavy, veřejné koncerty, zpěvácké výlety a pěstování zpěvu církevního při zvláštních slavnostech.“⁴⁵

Členství spolku bylo rozděleno na čtyři kategorie, zakládající členové, jejich povinností bylo zaplatit jednorázový členský příspěvek ve výši 5 zlatých. Z dochovaných údajů však víme, že tuto povinnost téměř nikdo nesplnil. Další kategorií byli členové činní, kteří museli prokázat hudební vzdělání, jehož kvalitu posuzoval ředitel spolku. Třetí kategorie zahrnovala členy čestné a čtvrtá členy přispívající.⁴⁶

Celý spolek byl veden výborem složený ze sedmi funkcí výše popsaných. Za zmínění stojí pozice ředitele, který byl současně i sbormistrem a byl klíčovou osobou spolku. Měl na starost správu hudebních záležitostí, vedení sboru a výběr skladeb, vytváření programu pro koncerty a veřejným zábavám.

Člověk zvolený do této pozice tedy musel splňovat mnoho dovedností. Naštěstí, jak se můžeme v archivních spisech dočíst, takových lidí bylo ve vedení této funkce několik. Jako první jméno je uveden učitel Václav Hanza, který byl v pozici jen jeden rok, ale odváděl ji velmi dobře, o čemž svědčí jeho pozdější jmenování čestným členem. Na dlouhé období po něm od roku 1875-1886 převzal funkci MUDr. Karel Stretti a s úspěchem ji vykonával.⁴⁷

V prvním roce činnosti se do spolku přihlásilo 44 členů. V pozdějších letech odhadujeme kolem šedesáti, z čehož zhruba polovina se věnovala sborovému zpěvu. Členové byli především živnostníci, ale také zaměstnanci železné hutě a úředníci správy panství. Většinou to byli lidé místní, z Plas, ale někteří dojížděli i z nedalekých Nebřezin, Kaznějova a Rybnice.⁴⁸

Spolek měl pravidelné zkoušky, který se připravoval i na různé koncertní akce, pěvecko-taneční věnečky a výlety. Většinou se konali v Plasích a okolí, oblíbená byla tzv. *zastavenička*, oslavy významných osob a zvláštních událostí. K těmto událostem patřily např. odchod přednosta stanice na nové působiště, jmeniny starosty, odchod pana faráře na odpočinek, návštěva pana kardinála v Plasích.

⁴⁴ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 2.

⁴⁵ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 2.

⁴⁶ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 2.

⁴⁷ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 2.

⁴⁸ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 3.

„V listopadu r. 1875 přednesl sbor v kostele sv. Václava při dušičkových bohoslužbách Dobrovského *Requiem*, v květnu následujícího roku poprvé provedl vokální mši svatou a jeho účinkování při církevních obřadech – u příležitosti významných událostí v knížecí rodině nebo církevních svátků – začala být stále četnější, i když v prvních létech činnosti zatím ještě nepřevažovala. Členové spolku tehdy dávali přednost spíše vystoupením při různých příležitostech světských, kdy jejich produkce končily společnou veselí.“⁴⁹

Častou činností spolku bylo také spoluúčinkování při divadelních hrách, které pořádal šlechtický pár Metternichů v konventním divadle.

Celoroční harmonogram spolku vypadal asi takto: první akcí na začátku roku byla valná hromada, následoval ples, dva samostatné koncerty – jarní a podzimní, v létě převažovala vystoupení v přírodě, v zimě při příjezdu vrchnosti představení v konventním divadle, na konci roku je čekal závěrečný koncert v plaském zámku, při kterém se obdarovávaly chudé děti a během celého roku ještě vystupování při církevních obřadech.

V roce 1886 se do Prahy odstěhoval dlouholetý sbormistr MUDr. Karel Stretti, čímž se ukončilo první významné období tohoto spolku. Po něm se ve funkci vystřídal několik lidí, kteří zde byli vždy jen na krátké období. Jako další významné období pak archiv popisuje dobu, kdy vedení převzal učitel Josef Polák. Významnou událostí spolku bylo v roce 1889 zakoupení harmonia, na které jim přispěl částkou 50 zlatých kníže Metternich.⁵⁰

Roku 1899 oslavil spolek pětadvacáté výročí vzniku. K tomuto výročí patřilo také fotografování všech členů na jubilejní tablo a vytvoření dvaceti desek na hudebniny s vytvořeným logem spolku. Celá oslava se ale konala 16. července. Program byl vytvořen na celý den, počínaje bohoslužbou pro smíšený sbor s průvodem varhan. Pokračovalo valné shromáždění a společný oběd v knížecím hostinci. Odpoledne byl připraven zahradní koncert na večer byla celá akce završena plesem ve slavnostním sále knížecího hostince. Oslav se účastnilo mnoho lidí i dalších spolků, např. plzeňský Sokol, který zde dělal hudební doprovod, představitelé spolku Hlahol z Plzně, Pěvecké župy plzeňské – Pallovy a zpěváckého spolku Václav z Čisté.⁵¹

Za 25 let činnosti tohoto spolku byl vytvořen součet jejich aktivit, který tvoří: 53 samostatných koncertů a 594 různých vystoupení. Spolek měl 28 výkonných, 32 přispívajících a 3 čestné členy.

⁴⁹ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 3.

⁵⁰ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 4.

⁵¹ ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 4.

Září roku 1907 se sbormistr Josef Polák stěhuje do Žlebnice, kde se stal řídícím učitelem. A spolek se začíná pozvolna rozpadat. Později vzniká v Plasích nová tělocvičná jednota Sokol, která přiláká mladé lidi svými novými možnostmi a spolek Střela zaniká. Mnoho bývalých členů ale ve spolkové činnosti pokračuje právě ve zmíněné tělocvičné jednotě a vytvářejí mnoho dalších společných aktivit, které tvoří společenský život tohoto místa.⁵²

Současné divadlo v Plaském klášteře

Od roku 2006 pokračuje v divadelní tradici Divadelní soubor Tyl Čistá, který v tento rok započal dnes již tradiční noční prohlídky s divadelním představením. Soubor Tyl Čistá byl založen již roku 1845 a udržel se až dodnes, ačkoliv se soubor musel vypořádat s dobovými událostmi a svoji činnost někdy zastavit. S plaským klášterem spolupracoval na dvaceti představeních v rámci nočních prohlídek a oživoval tak svým uměním prohlídkovou trasu konventní budovy.⁵³

Další ze spolků, který obohatil plaské kulturní dění byl Divadelní spolek Osada. Založený roku 1995 Jiřím Vynáhlovským a také stále úspěšně funguje dodnes. Jejich představení byla taktéž součástí nočních prohlídek s názvem Cisterciácké noci. Za deset let této spolupráce plaského kláštera s ochotníky z Osady tak mohli návštěvníci shlédnout hry jako Cisterciácké noci s Osadou, aneb když mni (Y) ši mají préé; Zločin v klášteře; Cisterciácké noci, Blýská se na lepší časy; Milovaný a prokletý... Kaceřov; Jmenuji se Ondřej Trojer a jsem 50. opat plaský; Radimova lípa a další.⁵⁴

Kromě spolku Osada a souboru Tyl Čistá, se v Plasích objevil i divadelní spolek Lípa, založený roku 1992 Františkem Šteflem, Ladislavem Moulem a Josefem Novým a režisérem byl Josef Hlaváček. Spolek se účastnil Cisterciáckých nocí se svoji hrou Vladislavův špeh roku 2019 a hrou Z klášterní kroniky roku 2020.⁵⁵

⁵² ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář*, s. 5.

⁵³ Divadelní soubor Tyl čistá.

⁵⁴ Zajícová, *Cisterciácké noci s Osadou*, s. 19.

⁵⁵ Lípa, divadelní spolek.

Závěr

Hlavním tématem práce je Richard a Paulina, kteří ovlivnili tehdy poměrně nově vzniklé město Plasy a vnesli do něj bohatý kulturní život, který vnímám jako jednu z nejdůležitějších složek společenského soužití. V práci se snažím popsat jednotlivé kulturní akce a společnost lidí, která se jich účastnila. V první části práce, kdy popisují životy Richarda a Pauliny se snažím čtenáře seznámit s jejich výchovou, vzděláním a životními osudy, které se staly důležitou součástí dalšího vývoje.

Jedním z hlavních a věřím, že osudovým rozhodnutím byl sňatek, který pár upevnil nejen v jejich společenském postavení, ale díky vzájemnému porozumění jim umožňoval naplňovat jejich potenciál.

Po skončení Richardovo diplomatické kariéry se manželský pár začíná více věnovat jejich osobním zájmům. Richard se zajímá o vědu, techniku, hudbu, výtvarné umění, podporuje studenty na vysokých školách a Paulina se věnuje humanitární činnosti a umění v jeho různých podobách.

Láska k umění spojovala celou jejich rodinu a přátele. Proto se snažili, aby bylo stále součástí jejich životů a podporovali nové mladé umělce. V Plasích, které navštěvují dvakrát ročně tak uspořádávají různé kulturní akce a slavnosti. Ať už je to slavnost u vánočního stromku, koncerty, nebo divadelní hry hrané v plaském konventním divadle. Jejich aktivní součástí jsou jak členové rodiny Metternichů, tak také další milovníci divadla. Lékařská rodina Stretti, členové zpěváckého spolku Střela, ale také členové šlechtických rodin, kteří přijížděli do Plas na návštěvu. Což potvrzuje jedinečnost právě kulturních aktivit, které dokáží propojovat různé umělecké složky, ale také společenské vrstvy a pomáhat tak jejich společnému pochopení.

Z dochovaných divadelních programů se dovídáme bohatou kulturní činnost, která manželský pár plně zaměstnávala během jejich pobytu v Plasích. Tyto programy tak nemusejí sloužit jen jako důkaz, ale mohou být využívány též jako inspirace dalším současným umělcům.

Část práce jsem věnovala rodině Strettiů, jelikož jejich umělecký přínos považuji za podstatný. Plasy se staly jedním z hlavních zdrojů inspirace pro jejich výtvarnou činnost a zároveň členové této rodiny byli vždy účastni i dalších kulturních událostí konaných v tomto městě.

Celá práce se tak snaží poukázat na uměleckou tvorbu, která má v Plasích tento historický doklad.

Klášteří areál byl založen Vladislavem II. roku 1144, kdy sem na jeho pozvání přicházejí cisterciáckí mniši. Během vlády Přemyslovců se toto místo těší jejich přízni a cisterciákům se zde daří plnit své duchovní poslání, pro které je celý klášter vytvořen. Během následných

husitských válek a pozdější vlády Lucemburků, klášter prochází těžkým obdobím a mnichům se jen sotva daří obhospodařovat základní potřeby pro údržbu kláštera. Naštěstí po nepříznivém období přichází opět lepší čas za vlády Habsburků a cisterciáci v této době rozšíří novými stavbami celý klášterní areál do podoby, jak ho můžeme vidět dnes. Původně byl vytvořen jako duchovní sídlo a celou dobu si prošel mnohými historickým událostmi. Troufnu si ale říci, že za celou dobu od jeho založení je nejvíce umělecky a kulturně zaměřený právě v době, kdy zde místa bývalého cisterciáckého kláštera obývá právě manželský pár Paulina a Richard Metternichovi.

Resumé

Tato práce popisuje kulturní život v Plasích v době, kdy bývalý klášterní areál obývá šlechtický pár, Richard a Paulina Metternichovi se svojí rodinou. Nejprve autorka seznamuje čtenáře s jednotlivými postavami, Richardem, Paulinou a dobovou situací. Popisuje jejich společenské postavení, s tím související povinnosti a životní styl, jehož významnou součástí byly různé kulturní akce. Tím se autorka snaží vysvětlit jejich inspiraci, pro vytváření podobných kulturní události i v Plasích, jelikož jsou nezbytnou součástí jejich životů.

Dále práce popisuje jejich konkrétní činnost v Plasích. Snaží se nastínit, jak probíhal život v obrovských prostorech bývalého kláštera. Lékařskou rodinu, která společně s nimi tato místa obývá a též se účastní bohatého kulturního dění, které se stává srdcem jejich společného soužití. Skrze dochované programy uložené ve studijním depozitáři se dovídáme o konkrétních představeních uváděných v bývalé knihovně konventu, přestavěnou na divadelní sál. Jejich přípravy zaměstnaly mnoho vynikajících dobových umělců, které Paulina do Plas přizvala na pomoc s malováním kulis, vytváření choreografií apod. Součástí představení byly také hostující šlechtické návštěvy, které za rodinou jezdily.

V dochovaných archivních materiálech se také dovídáme, že dalšími herci divadelních her byli například i členové zpěváckého spolku Střela, který v té době v Plasích působil a s rodinou Metternichů spolupracoval.

V poslední části práce se autorka krátce věnuje současnému divadlu v plaském klášteře, které mohou návštěvníci areálu vidět vždy v letních měsících. Tematická představení zde hrají ochotnické spolky a snaží se tak připomínat historii plaského kláštera především z doby, kdy klášter obývají mniši.

Resume

This bachelor thesis is focusing in cultural life in Plasy. In time period when Richard and Paulina Metternich are living in old monastery area in 19th century. At first author is introducing Richard and Paulina through their biography and describes social situation and their status in it. Which will later explain their inspiration to create many kultural events in Plasy, as it was important part of their all lives.

Next part is describing their particular cultural events in Plasy. Author is presenting how did their lives looked like when they were visiting Plasy, usually twice in year. Cultural events included performances that were played in huge old room of library, that was rebuilt to a theater. Those performances were mostly created by Paulina and included many people from her family, guest from high society, family Stretti and other people from Plasy, for example singing association that was created in Plasy.

Family Stretti, important family, medical family, that also lived in the old monastery area together with family of Metternich. This family was very artisticly gifted, especialy in painting and left a great link in the monastery through treir pictures. Which presents gallery placed in old convent building.

Last part of this thesis author descibes current cultural events in the monastery. By cultural events in current time author mean performances played by amateur theatrical companies from surrounding villages. These performances take place always during summer and are traditional part of summer season in monastery.

Seznam použité literatury

BUDIL, Ivo; ŠEDIVÝ, Miroslav. *Metternich & jeho doba: sborník příspěvků z konference uskutečněné v Plzni ve dnech 23. a 24. dubna 2009*. V Plzni: Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2009. ISBN 978-80-7043-860-2.

KAHUDA, Jan. *Problematika archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví*. Praha 2015. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta Katedra pomocných věd historických a archivního studia Historické vědy – Pomocné vědy historické. Vedoucí práce Doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc.

BLÁHA, Jiří. *Malované opony divadel českých zemí II*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2017. ISBN 978-80-7068-313-2.

STRETTIOVÁ, Marie. *O starých časech a dobrých lidech*. Praha: Topičova edice, 1947.

ROM, Karel. *Zpěvácký spolek Střela Plasy 1874-1919: inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 146]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 1939.

METTERNICH, Pauline. *My years in Paris*. London: Eveleigh Nash and Grayson, 1922.

HOFFMANOVÁ, Jaroslava. *Hrobka Metternichů v Plasích in: Minulosti západočeského kraje XXXI*. Archiv města Plzně, 1996.

VAVŘÍK, Jaroslav; SOUKUP, Rudolf. *Katalog k výstavě: Obrazy, kresby, grafiky, Viktor Stretti, J. Stretti-Zamponi, Mario Stretti*. Plasy: Dům osvěty Plasy, 1956.

Národní památkový ústav/klášter Plasy a o. s. Johan. *Galerie Stretti*. Plasy, 2014.

ZAJÍCOVÁ, Eva: *Cisterciácké noci s Osadou*. Hornobřížský zpravodaj, rok 2022, č. 1, s. 19-22.

Metternichové v Plasích. *Studijní depozitář Plasy* [online]. Citováno 12.12.2021. Dostupné z: http://www.studijni-depozitar.cz/pamatky/depozitar-plasy/ke-stazeni/Mettermnic_%20vystava.

Divadelní soubor Tyl Čistá. *Divadelní soubor Tyl Čistá* [online]. Citováno 20.4.2022. Dostupné z: <https://dstyl-cista.webnode.cz/>.

Lípa, divadelní spolek. *Databáze českého amatérského divadla* [online]. Citováno 20.4.2022. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=15530>.

Princess Pauline de Metternich. *National gallery* [online]. Citováno 12.12.2021. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/hilaire-germain-edgar-degas-princess-pauline-de-metternich>.

Princesse pauline Metternich (1836-1921) on the beach. *Met museum* [online]. Citováno 2.1.2022. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437988>.

Edgar Degas. *Wikipedia* [online]. Citováno 2.1.2022. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Edgar_Degas.

Eugène Boudin. *Wikipedia* [online]. Citováno 2.1.2022. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Eugène_Boudin.

Franz Xaver Winterhalter. *Wikipedia* [online]. Citováno 12.10.2021. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Franz_Xaver_Winterhalter.

C. Angerer a Göschl. *Wikipedia* [online]. Citováno 12.10.2021. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/C._Angerer_%26_Göschl.

Obrázky:

1) Moravská galerie Brno, sbírka historické fotografie, Ateliér Disderi&Comp., inv. č. MG 9039

2) Wikimedia. [online]. Citováno 11.12.2021. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Palais_Metternich-Sandor_Salon.JPG.

3) Wikimedia. [online]. Citováno 11.12.2021. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/87/Pauline_Sandor_Princess_Metternich.jpg.

4) Wien museum Sammlung. [online]. Citováno 11.12.2021. Dostupné z: <https://sammlung.wienmuseum.at/en/object/444962-fuerstin-pauline-metternich/>.

5) Divadelní program, dochovaný v plaském archivu.

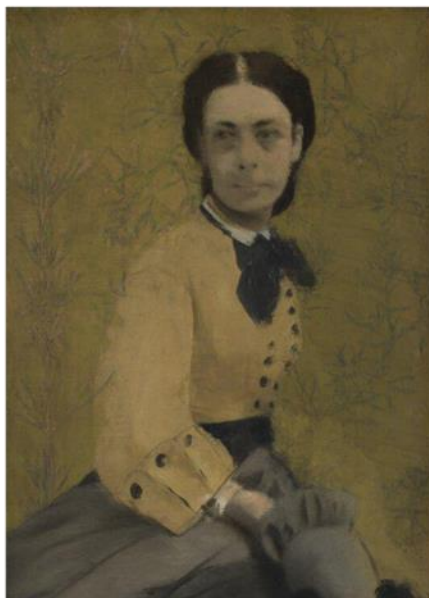
6) Národní památkový ústav. Divadelní program. Studijní depozitář Plasy, inv. č. PY01090a003

7) Fotografie divadelní opony, vlastní fotografie z knihy:

BLÁHA, Jiří. *Malované opony divadel českých zemí II*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2017. ISBN 978-80-7068-313-2.

8) Národní památkový ústav. Divadelní program. Studijní depozitář Plasy inv. č. PY01090a011.

Přílohy

1) Pauline Metternich, autor: Eugène Boudin.

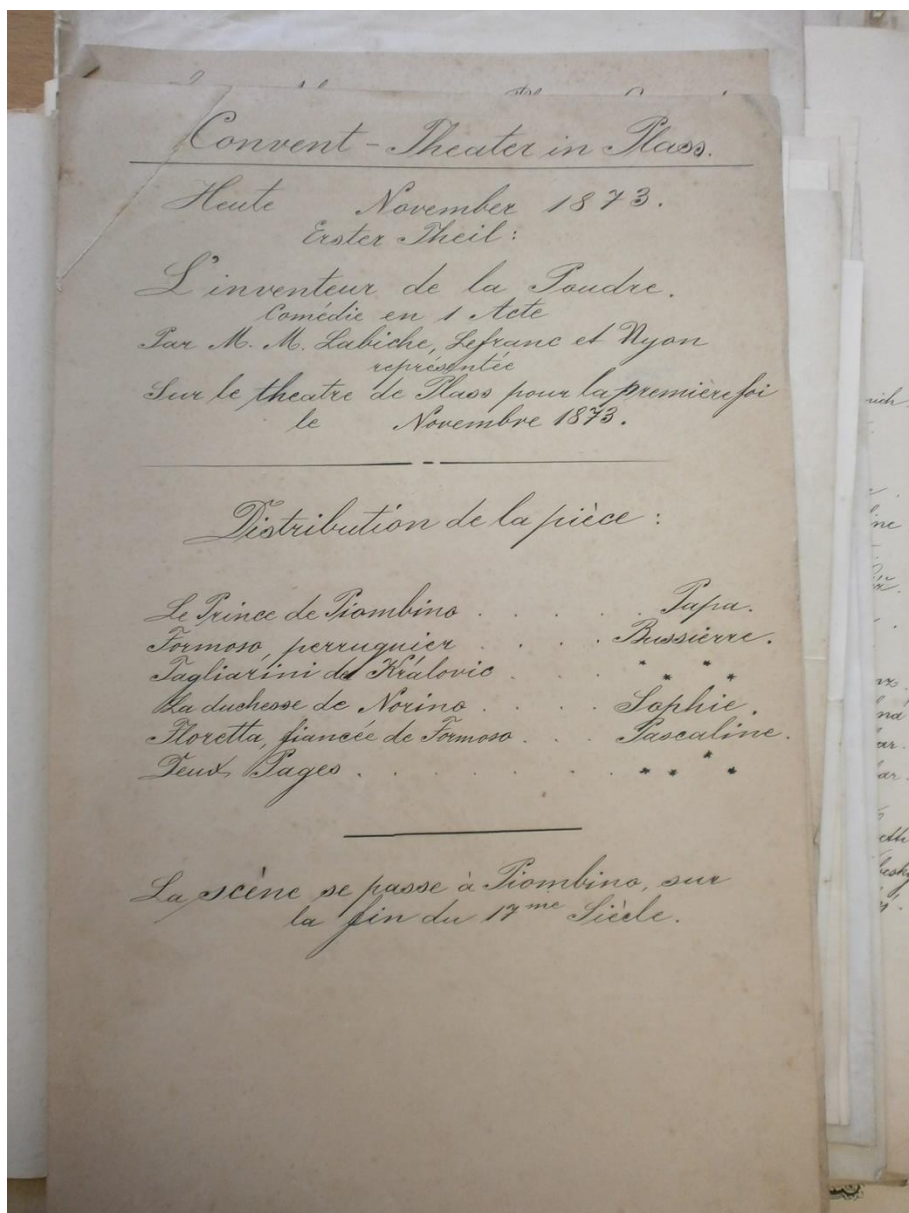
2) Pauline Metternich, autor: Eugène Boudin.

3) Pauline Metternich, autor: Franz Xaver Winterhalter.

4) Paulina Metternichová, autor: August Schubert.

5) Divadelní program, dochovaný v plaském archivu.

Divadlo v konventě
dne 24. dubna 1878.

Byl v Tarixi.

Traská to jednom jednání, sepsal František
S. J. Janke.

Osoby:

Vilémína Bohatinská bábková slečna	Stána Anička Křížová
Pan Mezout, starý kapitálista	Pan Richard Štěpán
Václav sloužící	„ Josef Láska
Lidunka, komorná } u sl. Bohatinské	M. D. Anzenbacherová

Děj v Trase.

Ein weiser Othello.

Sessenspiel in vierem Acte nach Trisbarres
„Un Signe du Bengale“.

Personen:

Mohr, Rentier	Herr H. Lorenz
Clorinde, seine Frau	Frau F. Lorenz
Zahrt	Herr F. Vasera
Meta, Köchin	Frau M. Melcher

Ort der Handlung: Eine
große Stadt.

PY01090a003

6) Divadelní program dochovaný ve studijním depozitáři plaského kláštera, inv. č. PY01090a003.

7) Divadelní opona konventního divadla, vlastní fotografie.

Koncert

na
oslavu vysokých jmenin

Její Jasnosti paní

Klementiny princezny z Metternich-Winneburgů

dne 23. listopadu 1893

za laskavého spolupůsobení pana Hanuše Laška,

člena král. opery české v Praze, slavného pěveckého spolku „STŘELA“ v Plasech
a kapely slavného c. k. priv. sboru ostrosteleckého v Pízni za osobního řízení
kapelníka pana Josefa Piechatého.

PROGRAM:

1. MASCAONI: Procházka a Siciliana z opery „Cavalleria Rusticana“, přednese kapela c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
2. BAZIN F. R.: „Návrat plavců“. Sbor pro smíšené hlasy, přednese pěvecký spolek „Střela“.
3. PAOLO TOSTI: „Verrei morire“.
4. RUBINSTEIN: „Jak divnou báň musí být“, } přednese pan Hanuš Lašek.
KOPAROVIC: „O kdybych veděl“.
4. DOPPLER: „Modlitba a sbor Turků“ z opery „Vanda“, přednese kapela slav. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
5. PELZ F. J.: „Lýža“. Valčík pro dva hlasy s průvodem píana, přednese slav. pěvecký sbor „Střela“.
6. DVORAK: „Slovanaké tance č. 4“, přednese kapela sl. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
7. BODER: „Na sledačov“ } přednese pan Hanuš Lašek.
BOHM: „Jak rád tě mám“.
8. HAYDN: „Andante“ ze symphonie s žebřitím, přednese kapela slav. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
9. MASCAONI: „Intermezzo symphonio“ z opery „Cavalleria Rusticana“, přednese kapela slav. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
10. STRELA: „Jen do slávek“, polka pro smíšený sbor, přednese slav. pěvecký sbor „Střela“.
11. SMETANA: „Fantasie“ z opery „Hubička“, přednese kapela sl. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
12. STOLLBERG: „Když ve tvé oči já se dívám“ } přednese pan Hanuš Lašek.
MADER: „Tě věčně budu milovat“.
13. BAYER: Polonni z baletu „Královna loutek“ přednese kapela sl. c. k. priv. sboru ostrosteleckého.
14. FAHRBACH: „Pochod arcivévodě Františka Ferdinanda Rota“.

Začátek o půl 9. hodině večer.

Théâtre paré.

PY01090a011

7) Divadelní program, dochovaný ve studijním depozitáři plaského kláštera, inv. č. PY01090a011.

Divadelní programy

Inv. č. / signatura archiv	Název hry	Kdy	Kde	Účast šlechty
PY01067	In Ci Schwank in einen akt von Gustav Kadelburg Eine Vollkommene Frau. Lustspiel in einem Akt von Carl Görlitz	22.11.1895	Plasser Convent theater	Comtesse Pauline von Beaufort Spontin, Prinzessin Pauline von Metternich-Winneburg
PY01090a001- 01	Vlasta, das blinde zigeuner-mädchen	16.12.1880	Plasser Convent theater	Erbprinz zu Oettingen Spielger, Fürst Metternich, Prinzessin Pascaline Metternich, Prinzessin Clementine Metternich
PY01090a002	vergessenenes Lied	14.11.1882	Plasser Convent theater	Prinzessin Pascaline Metternich, Prinzessin Clementine Metternich
PY01090a003	Byl v Paříži. Ein Weiser Othello.	24.4.1878	Divadlo v Konventě	žádný
PY01090a004	Knopfloch Smerzen. La Fleur de Tlemcen.	19.11.1876	Plasser Convent theater	Princessin Pascaline Metternich, Princessin. Sophie de Metternich.
PY01090a005	Ausreden lassen. Charade in lebenden Bildern.	24.11.1881	Plasser Convent theater	Princessin Pascaline Metternich. Fürstin Metternich, Princessin Clementine Metternich, Graf Pourtales, Graf Fitz James
PY01090a006	Koncert na oslavu vysokých jmenin její jasnosti paní Klemntiny princezny z Metternich- Wineburgů	23.11.1893	Theatre paré	
PY01090a007	Naissance et aventures de Pierrot	20.11.1876	Plasser Convent theater	Mr. Le prince de Metternich, Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Princesse Sophie
PY01090a008	Gudlich	5.12.1889	Plasser Convent theater	žádný
PY01090a009	Gelegenheitscharade und Sylvesterabend 1884?	31.12.1884?	Plasser Convent theater	Princessin Clementine, Princessin Pascaline
PY01090a010	Sylvester-Zauber	27.12.1888	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princessin Clementine, Gräfin Georg Waldstein
PY01090a011	Totěž jako PY01090a006			
PY01090a012	Totěž jako PY01090a006			
PY01090a014	Ein Nihilist	20.4.1887	Plasser Convent theater	
PY01090a015	Pozvu si majora	10.5.1881	Divadlo v Konventě	
PY01090a016	Der sohn auf reisen	4.11.1880	Plasser Convent theater	Princessin Pascaline

PY01090a017	Ein Waldmärchen	28.12.1878	Plasser Convent theater	Princessin Clementine, Princessin Pascaline, Fürstin Metternich, Fürst Metternich, Graf Fitz James
PY01090a18	Eine Charade in III Altheilungen (operette, ballet, improvisation)	25.11.1875	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Princesse Sophie, Prinz Sagan
PY01090a19	Die Plasser auf Reisen	30.10.1882	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princesse Clementine, Princesse Pascaline
PY01090a20	Violin Concert			
PY01090a21	Ein böser Traum	16.11.1877	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Princesse Sophie, Fürstin Metternich
PY01090a22	Lebende bilder, Möbel-Fatalitäten	26.12.1876	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Fraulein Richelle
PY01090a23	Zur Statistic der Frauen, Le coup de sonette de Poireau, Ein Zukunfts musiken	14.11.1875	Plasser Convent theater	Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Princesse Sophie, Prinz Sagan
PY01090a24	Asra, der falsche Maharadjah	31.12.1877	Plasser Convent theater	Princessin Clementine, Princessin Pascaline, Fürstin Metternich, Fürst Metternich, Princesse Sophie
PY01090a25	Er hat etwas vergessen, Plasser orpheum	11.11.1877	Plasser Convent theater	Princesse Pascaline, Princesse Sophie
PY01090a27	Gelegenheitscharade	8.12.1886	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Princesse Clementine
PY01090a29	Sultan Wampum	29.12.1886	Plasser Convent theater	Fürstin Metternich, Gräfin Georg Waldstein, Princessin Clementine
PY01090a30	zur feier des erste besuchen in Plass, seine Durchlaucht des Prinzen Frau zu Oettingen-Spielberg; Gelegenheits Charade	3.1.1887	Plasser Convent theater	Princesse Clementine, Frau Fürstin
PY01090a31	Er ist nicht eifersüchtig, Winternachtraum	20.12.1885	Plasser Convent theater	Gräfin Georg Waldstein, Princessin Clementine, Fürstin Oettingen, Karl von Bukowitz
PY01090a32	Endlich	6.12.1889	Plasser Convent theater	
PY01090a33	Totěž jako PY01090a31			
PA140342	Guten Morgen Herr Fischer, Frau Directovin und Frau Inspectovin	14.12.1875	Plasser Convent theater	Prinzessin Sophie, Prinzessin Pascaline
PA140343	Le coup de sonnette de Toireau, Nandl und ihr Göd!	26.12.1875	Plasser Convent theater	Princesse Clementine, Princesse Pascaline, Princesse Sophie, Prince Sagan, Fürstin Metternich
PA140344	Lebende Bilder	26.12.1876	Plasser Convent theater	Prinzessin Sophie, Prinzessin Pascaline
PA140345	Möbel-Fatalitäten	neuedeno	neuedeno	Pauline Metternich, Princesse Clementine

PA140338	L'inviteur de la poudre	November 1873	Plasser Convent theater	Princesse Clementine, Princesse Sophie
PA140339	Eine Charade in bildern, mit Tanzen Vorlesungen etc. und Musikbegleitung	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno